

## Todisteiden vastaanottaminen videoneuvottelun avulla - Itävalta

### SISÄLLYSLUETTELO

- 1 Voidaanko todisteita vastaanottaa videoneuvottelun välityksellä joko niin, että pyynnön esittänyt tuomioistuin osallistuu videoneuvotteluun omassa jäsenvaltiossaan, tai niin, että pyynnön esittänyt tuomioistuin ottaa todisteet välittömästi vastaan? Jos voidaan, mitä kansallisia menettelyjä tai lainsäädäntöä tällöin sovelletaan?
- 2 Onko asetettu rajoituksia sille, ketä videoneuvottelun välityksellä voidaan kuulla? Voidaanko tällä tavoin kuulla esimerkiksi vain todistajia vai myös muita henkilöitä, kuten asiantuntijoita tai asianosaisia?
- 3 Onko videoneuvottelun välityksellä vastaanotettavien todisteiden tyyppille asetettu joitakin rajoituksia?
- 4 Onko olemassa rajoituksia, jotka koskevat paikkaa, jossa henkilöä voidaan kuulla videoneuvottelun välityksellä? Onko kuulemisen pakko tapahtua tuomioistuimen tiloissa?
- 5 Onko videoneuvottelun välityksellä järjestetyn kuulemisen nauhoittaminen sallittua, ja jos on, ovatko siihen tarvittavat laitteet käytettävissä?
- 6 Millä kielellä kuuleminen on toteutettava, a) kun esitetään 10–12 artiklan mukainen pyyntö ja b) kun todisteet vastaanotetaan välittömästi 17 artiklan mukaisesti?
- 7 Jos tarvitaan tulkkausta, kuka vastaa tulkkauksen järjestämisestä näissä kahdessa erityyppisessä kuulemisessa ja mihin tulkit pitäisi sijoittaa?
- 8 Mitä menettelyjä sovelletaan kuulemisen järjestelyissä ja kuulemisajankohdan ja -paikan tiedoksi antamisessa kuultavalle henkilölle? Paljonko tiedoksiannon ja kuulemisajankohdan välille olisi jätettävä aikaa kuulemisajankohdasta päätettäessä, jotta se olisi riittävä?
- 9 Mitä kuluja videoneuvottelun käytöstä aiheutuu ja miten ne maksetaan?
- 10 Mitä vaatimuksia on mahdollisesti asetettu sen varmistamiseksi, että henkilö, jota pyynnön esittänyt tuomioistuin välittömästi kuulee, on saanut tiedon siitä, että kuuleminen toteutetaan vapaaehtoiselta pohjalta?
- 11 Millä menettelyillä kuultavan henkilön henkilöllisyys varmistetaan?
- 12 Mitä valan vannomiseen liittyviä vaatimuksia sovelletaan ja mitä tietoja pyynnön esittäneeltä tuomioistuimelta tarvitaan, kun valaa edellytetään 17 artiklan mukaisessa todisteiden välittömässä vastaanottamisessa?
- 13 Miten varmistetaan, että videoneuvottelupaikalla on yhteyshenkilö, johon pyynnön esittänyt tuomioistuin voi ottaa yhteyttä, ja että kuulemispäivänä paikalla on henkilö, jonka tehtävänä on käyttää videoneuvottelulaitteita ja huolehtia mahdollisista teknisistä ongelmista?
- 14 Mitä mahdollisia lisätietoja pyynnön esittävältä tuomioistuimelta tarvitaan?

**1 Voidaanko todisteita vastaanottaa videoneuvottelun välityksellä joko niin, että pyynnön esittänyt tuomioistuin osallistuu videoneuvotteluun omassa jäsenvaltiossaan, tai niin, että pyynnön esittänyt tuomioistuin ottaa todisteet välittömästi vastaan? Jos voidaan, mitä kansallisia menettelyjä tai lainsäädäntöä tällöin sovelletaan?**

Molemmat videoneuvottelun välityksellä tapahtuvan todisteiden vastaanottamisen tavat ovat mahdollisia ja sallittuja Itävallassa. Itävallan siviiliprosessilainsäädännön muodostavat siviiliprosessilaki (*Zivilprozessordnung, ZPO*), joka koskee riita-asioita, ja hakemusasioista annettu laki (*Außerstreitgesetz, AußStrG*), joka koskee riidattomia asioita. Todisteiden vastaanottamista koskevat säännökset sisältyvät ZPO:hon (266–389 §) ja AußStrG:hen (16, 20 ja 31–35 §, joissa viitataan osittain ZPO:hon) sekä tietyn tyyppisiä menettelyjä koskeviin yksittäisiin säännöksiin (kuten velvollisuudesta osallistua isyyteen liittyviin menettelyihin annettu 85 §). Asiaa koskevat kansalliset menettelyt ja oikeussäännöt kuvataan yksityiskohtaisesti seuraaviin kysymyksiin annettavissa vastauksissa ja tietosivulla ”Todisteiden vastaanottaminen – Itävalta”.

**2 Onko asetettu rajoituksia sille, ketä videoneuvottelun välityksellä voidaan kuulla? Voidaanko tällä tavoin kuulla esimerkiksi vain todistajia vai myös muita henkilöitä, kuten asiantuntijoita tai asianosaisia?**

ZPO:n 277 §:n (riita-asiat) ja AußStrG:n 35 §:n (hakemusasiat), luettuna yhdessä ZPO:n 277 §:n kanssa, mukaan videoneuvottelua voidaan käyttää todisteiden vastaanottamiseen ja siten myös asianosaisten, todistajien ja asiantuntijatodistusten kuulemiseen.

### **3 Onko videoneuvottelun välityksellä vastaanotettavien todisteiden tyyppille asetettu joitakin rajoituksia?**

ZPO:n 277 §:n (riita-asiat) ja AußStrG:n 35 §:n (hakemusasiat) (luettuna yhdessä ZPO:n 277 §:n kanssa) mukaan videoneuvottelua voidaan käyttää todisteiden vastaanottamiseen ja myös asianosaisten, todistajien ja asiantuntijoiden todistajanlausuntojen kuulemiseen. Todisteiden vastaanottamiselle videoneuvottelun välityksellä voi kuitenkin olla käytännön esteitä, esimerkiksi kun todisteiden vastaanottamisessa on tarkoitus käyttää varmenteita tai silmämääräistä tarkastusta.

### **4 Onko olemassa rajoituksia, jotka koskevat paikkaa, jossa henkilöä voidaan kuulla videoneuvottelun välityksellä? Onko kuulemisen pakko tapahtua tuomioistuimen tiloissa?**

Paikallinen tuomioistuin voi kutsua kenet tahansa kuultavaksi tuomioistuimeen videoneuvottelun välityksellä. Kaikissa itävaltalaisissa tuomioistuimissa, syyttäjänvirastoissa ja vankiloissa on käytössä ainakin yksi videoneuvottelujärjestelmä. Itävallan lainsäädännössä ei säädetä, että videoneuvottelun käyttäminen todisteiden vastaanottamiseen olisi sallittua vain tuomioistuimen tiloissa.

### **5 Onko videoneuvottelun välityksellä järjestetyn kuulemisen nauhoittaminen sallittua, ja jos on, ovatko siihen tarvittavat laitteet käytettävissä?**

Siviiliasioiden osalta Itävallan lainsäädäntöön ei sisälly yleisiä tietosuojasääntöjä, joissa säädettäisiin videoneuvottelun välityksellä toteutettavan kuulemisen tallentamisesta. Tallentaminen edellyttää siten kaikkien videoneuvotteluun osallistuvien henkilöiden suostumusta. Tämä pätee todisteiden välilliseen vastaanottamiseen, joka jäsenvaltioiden tuomioistuinten välisestä yhteistyöstä siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa tapahtuvassa todisteiden vastaanottamisessa annetun asetuksen (EY) N:o 1206/2001 ("asetus") 10 artiklan 2 kohdan mukaan on toteutettava pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädäntöä noudattaen.

Todisteiden välitöntä vastaanottamista koskeva pyyntö täytetään kuitenkin pyynnön esittäneen valtion lainsäädännön mukaisesti (asetuksen 17 artiklan 6 kohta). Jos kyseisen valtion lainsäädännössä säädetään, että videoneuvottelut voidaan tallentaa myös ilman asianomaisten henkilöiden suostumusta, tämä on sallittua Itävallan näkökulmasta.

Videoneuvottelun välityksellä toteutettavat kuulemiset voidaan periaatteessa tallentaa kaikilla videoneuvottelujärjestelmillä. Paikoissa, joissa tuomioistuinmenettelyt tallennetaan yleisesti (monissa rikostuomioistuimissa), olemassa olevia teknisiä laitteita voidaan käyttää videoneuvottelun välityksellä toteutettavan kuulemisen tallentamiseen. Kuuleminen voidaan tallentaa kaikissa muissa tiloissa yksinkertaisesti käyttämällä asiaankuuluvaa tallennusvälinettä.

### **6 Millä kielellä kuuleminen on toteutettava, a) kun esitetään 10–12 artiklan mukainen pyyntö ja b) kun todisteet vastaanotetaan välittömästi 17 artiklan mukaisesti?**

a) Asetuksen 10 artiklan 2 kohdan mukaan todisteet on otettava vastaan pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion lainsäädäntöä noudattaen. Kuuleminen on siten toteutettava saksan kielellä (joissain Itävallan tuomioistuimissa sallittuja kieliä ovat myös kroaatti, sloveeni tai unkari). Pyyntön esittänyt tuomioistuin voi pyytää, että käytetään sen omaa virallista kieltä (tai jotain muuta kieltä) osana erityistä menettelyä sen todisteiden vastaanottamista koskevan pyynnön täyttämiseksi. Pyyntön vastaanottanut tuomioistuin voi kuitenkin hylätä pyynnön, jos se aiheuttaisi merkittäviä käytännön vaikeuksia (asetuksen 10 artiklan 3 kohta).

b) Asetuksen 17 artiklan 6 kohdan mukaan pyynnön esittäneen tuomioistuimen on toteutettava todisteiden välitön vastaanottaminen jäsenvaltionsa lainsäädännön mukaisesti. Käytettävän kielen on siten oltava jokin kyseisessä lainsäädännössä säädetystä virallisista kielistä. Pyyntön vastaanottaneena jäsenvaltiona Itävallalla on kuitenkin asetuksen 17 artiklan 4 kohdan mukaan oikeus vaatia sen virallisen kielen käyttämistä edellytyksenä todisteiden vastaanottamiselle.

### **7 Jos tarvitaan tulkkausta, kuka vastaa tulkkauksen järjestämisestä näissä kahdessa erityyppisessä kuulemisessä ja mihin tulkit pitäisi sijoittaa?**

Kun kyseessä on todisteiden välillinen vastaanottaminen, asetuksen 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti mahdollisesti maksetusta korvauksesta huolimatta vastuu tulkkauksen järjestämisestä on ensisijaisesti pyynnön vastaanottaneella tuomioistuimella. Asianomaisten tuomioistuinten olisi kuitenkin tehtävä rakentavaa yhteistyötä (kuten muillakin aloilla).

Kun kyseessä on todisteiden välitön vastaanottaminen, asetuksen 17 artiklan mukaan vastuu tulkkauksen järjestämisestä on ensisijaisesti pyynnön esittäneellä tuomioistuimella. Asetuksen 17 artiklassa ei edellytetä, että pyynnön vastaanottaneen jäsenvaltion on avustettava tässä, mutta se ei myöskään estä tällaisen avun antamista. Tuomioistuimen toimivaltaa koskevan lain (

*Jurisdiktionsnorm*) 39a §:n 4 momentissa edellytetään, että oikeusapua antava tuomioistuin avustaa käytännössä todisteiden vastaanottamisessa ulkomaisen tuomioistuimen pyynnöstä. Tähän kuuluisi esimerkiksi soveltuvan tulkin etsiminen.

Päätös siitä, minkämaalaisia tulkkeja käytetään, on tehtävä sen perusteella, mikä on tarkoituksenmukaista yksittäistapauksessa.

**8 Mitä menettelyjä sovelletaan kuulemisen järjestelyissä ja kuulemisajankohdan ja -paikan tiedoksi antamisessa kuultavalle henkilölle? Paljonko tiedoksiannon ja kuulemisajankohdan välille olisi jätettävä aikaa kuulemisajankohdasta päätettäessä, jotta se olisi riittävä?**

Kuultava henkilö kutsutaan kuultavaksi videoneuvottelun välityksellä Itävallassa samalla tavalla ja kuulemiseen sovelletaan samoja tiedoksiannon määräaikoja kuin jos hänet kutsuttaisiin kuultavaksi asiaa käsittelevään tuomioistuimeen.

**9 Mitä kuluja videoneuvottelun käytöstä aiheutuu ja miten ne maksetaan?**

Internet-protokollaa (IP) käyttäen toteutettavan videoneuvottelun käytöstä ei tule kustannuksia. Jos videoneuvottelussa käytetään ISDN-yhteyttä, soittajille aiheutuu kustannuksia, aivan kuten puhelinsoitostakin. Nämä kustannukset vaihtelevat sen mukaan, missä laitteet, joihin soitetaan, sijaitsevat.

**10 Mitä vaatimuksia on mahdollisesti asetettu sen varmistamiseksi, että henkilö, jota pyynnön esittänyt tuomioistuin välittömästi kuulee, on saanut tiedon siitä, että kuuleminen toteutetaan vapaaehtoiselta pohjalta?**

Tämä on ensisijaisesti pyynnön esittäneen tuomioistuimen velvollisuus, ja sitä sitoo asetuksen 17 artiklan 2 kohta. Useimmissa tapauksissa pyynnön esittänyt tuomioistuin pyytää itse kyseiset henkilöt paikalle videoneuvotteluun. Jos Itävallan keskusviranomaisen tai itävaltalainen tuomioistuin havaitsee, että asetuksen 17 artiklan 2 kohtaa on mahdollisesti rikottu todisteiden välittömän vastaanottamisen valmistelussa tai toteutuksessa, viranomaisen tai tuomioistuimen on yhteistyössä pyynnön esittäneen tuomioistuimen kanssa huolehdittava siitä, että tätä säännöstä noudatetaan asianmukaisesti. Itävaltalaisten tuomioistuinten työntekijät ovat saaneet koulutusta asetuksen noudattamisesta, ja heillä on myös mahdollisuus tutustua EU:n tasolla laadittuun ”Oppaaseen videoneuvotteluista rajatylittävissä oikeudenkäynneissä” oikeusministeriön intranet-verkon kautta.

**11 Millä menettelyillä kuultavan henkilön henkilöllisyys varmistetaan?**

Kuultavan henkilöllisyys varmistetaan kuvallisella henkilötodistuksella. Henkilöllisyys tarkistetaan myös kuulemisen yhteydessä (ZPO:n 340 §:n 1 momentti).

**12 Mitä valan vannomiseen liittyviä vaatimuksia sovelletaan ja mitä tietoja pyynnön esittäneeltä tuomioistuimelta tarvitaan, kun valaa edellytetään 17 artiklan mukaisessa todisteiden välittömässä vastaanottamisessa?**

Asiaosaisten valan vannomisesta säädetään ZPO:n 377 ja 379 §:ssä ja todistajien valan vannomisesta puolestaan ZPO:n 336–338 §:ssä.

Sekä asianosaisten että todistajien on vannottava vala. Asianosaisia ei voida oikeudellisesti pakottaa vannomaan valaa, kun taas todistajille voidaan määrätä seuraamuksia, jos he lainvastaisesti kieltäytyvät valan vannomisesta (ZPO:n 325 ja 326 §; seuraamukset ovat samat kuin ne, joita määrätään todistamasta kieltäytyville henkilöille, ja henkilöille voidaan määrätä tämän perusteella sakkoa tai enintään kuuden viikon vankeusrangaistus).

Rikoslain (*Strafgesetzbuch*, StGB) 288 §:n 2 momentin mukaan väärän todistuksen antaminen tai vahvistaminen valaehdoisesti tai väärän valan antaminen, joista säädetään asiaa koskevassa lainsäädännössä, ovat rangaistavia tekoja. Niistä voidaan määrätä rangaistukseksi vankeutta kuudesta kuukaudesta viiteen vuoteen.

Menettelyn asianosaisten, joka ei ole vannonut valaa, antamaa väärää todistusta ei pidetä rangaistavana tekona. Sen sijaan todistajalle, joka ei ole vannonut valaa ja antaa väärän todistuksen, voidaan määrätä enintään kolmen vuoden vankeusrangaistus (StGB:n 288 §:n 1 momentti).

Siviiliprosessilain täytäntöönpanosta annetun lain (*Einführungsgesetz zur Zivilprozessordnung*) XL §:n mukaan on noudatettava 3. toukokuuta 1868 annetun lain (*Reichsgesetzblatt* nro 33) (valan sanamuoto ja muita muodollisuuksia) säännöksiä (ks. <http://alex.onb.ac.at/cgi-content/alex?aid=rgb&datum=18680004&seite=00000067>).

ZPO:n 336 §:n 1 momentin ja 377 §:n 1 momentin mukaan henkilöt, jotka on aiemmin tuomittu väärän todistuksen antamisesta tai jotka ovat alle 14-vuotiaita taikka jotka eivät ymmärrä riittävästi valan luonnetta ja merkitystä kypsymättömyyden tai älyllisen kehitysvammaisuuden vuoksi, eivät voi vannoa valaa. Tämän vuoksi heitä ei voida kuulla valaehdoisesti.

Edellä mainittuja todistajan tai asianosaisten valaehdoista kuulemisesta koskevia säännöksiä ei voida soveltaa tapauksissa, joista säädetään hakemusasioista annetussa laissa (AußStrG:n 35 §).

**13 Miten varmistetaan, että videoneuvottelupaikalla on yhteyshenkilö, johon pyynnön esittänyt tuomioistuin voi ottaa yhteyttä, ja että kuulemispäivänä paikalla on henkilö, jonka tehtävänä on käyttää videoneuvottelulaitteita ja huolehtia mahdollisista teknisistä ongelmista?**

Kaikissa toimipaikoissa, joissa on oikeusministeriön toimittamat videoneuvottelulaitteet, yksi työntekijä vastaa näiden laitteiden toiminnasta. Kyseinen henkilö voi käyttää videoneuvottelulaitteita ja tehdä vähäisiä muutoksia asetuksiin. Kaikki videoneuvottelulaitteet ovat yhteydessä liittovaltion oikeusministeriön (*Bundesministerium für Justiz*) IT-osaston keskusyksikköön. Sieltä käsin IT-ylläpitäjät voivat säätää kaikkia Itävallassa olevia videoneuvottelujärjestelmiä.

**14 Mitä mahdollisia lisätietoja pyynnön esittävältä tuomioistuimelta tarvitaan?**

Pyynnön esittäneeltä tuomioistuimelta tarvitaan seuraavat tiedot:

- IP-osoite ja/tai ISDN-numero ja suuntanumero
- etälaitteen teknisistä seikoista pyynnön esittäneessä tuomioistuimessa vastaavan henkilön nimi, puhelinnumero ja sähköpostiosoite.

---

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Päivitetty viimeksi: 02/06/2018